

**SPRAWOZDANIE ZA ROK 2022
Z REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI
MIASTA RAWA MAZOWIECKA NA LATA 2016- 2025**

**REWITALIZACJA MIASTA
RAWA MAZOWIECKA**

2017 - 2022

fot. Foto Milejka

Sprawozdanie przygotowane przez Biuro Strategii i Przedsiębiorczości

Urząd Miasta Rawa Mazowiecka

Rawa Mazowiecka, dn. 19 stycznia 2023 r.

Wstęp

Sprawozdanie z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016-2025 przedstawia stan realizacji podstawowych projektów rewitalizacyjnych wpisanych do programu oraz projektów uzupełniających. Kategorie podziału opisywanych projektów zostały utworzone w oparciu o stopień realizacji poszczególnych projektów.

- Projekty zrealizowane w poprzednich okresach sprawozdawczych - projekty, których realizacja została zakończona w latach 2017- 2021;
- Projekty zrealizowane w obecnym okresie sprawozdawczym - projekty, których realizacja została zakończona w 2022 roku;
- Projekty w trakcie realizacji - projekty, które są realizowane;
- Projekty uzupełniające - projekty, które nie są wpisane na listę projektów podstawowych, a które zostały zrealizowane lub były realizowane w okresie sprawozdawczym i wpisują się w cele wymienione w Programie.

Informacje na temat stanu realizacji poszczególnych projektów uzyskano na podstawie kart oceny realizacji poszczególnych projektów przekazanych przez wydziały Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka oraz informacji od podmiotów uczestniczących we wdrażaniu procesu rewitalizacji.

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rawa Mazowiecka

Lp.	Nazwa projektu
1	Rozwój Usług Wspierania Rodziny
2	„Szkoła twórczych umysłów” – rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej (zgodne z celami projektu pn. Wykluczamy Wykluczenie – Wysoka Jakość Edukacji wskazanego w LPRMRM 2025)
3	Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka – projekt składa się z czterech zadań: a. adaptacja wraz z rozbudową zabytkowych jatek w celu nadania nowej funkcji społecznej, w tym kulturalnej, b. przebudowa i remont zabytkowego budynku Muzeum Ziemi Rawskiej przy ul. Łowickiej wraz z zagospodarowaniem otoczenia, c. rewaloryzacja zabytkowego Parku Miejskiego, d. zagospodarowanie przestrzeni publicznej Rynku Starego Miasta oraz obszaru staromiejskiego.
4	Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni
5	Rawa Gra dla Wszystkich
6	Pomóż Innym i Sobie

7	W „Tęczowej Jedyneźce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy
8	Rawscy Skauci jak Zawisza
9	Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych
10	Bycie EKO Się Opłaca
11	Program Aktywizacja i Integracja
12	Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych

W 2020 roku została przeprowadzona ewaluacja on-going Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016-2025. Informacja na jej temat została zamieszczona w końcowej części sprawozdania za 2020 rok.

I Projekty zrealizowane w poprzednich okresach sprawozdawczych

W 2017 roku została zakończona realizacja dwóch projektów podstawowych: „Rozwój Usług Wspierania Rodziny” realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej oraz „W „Tęczowej Jedyneźce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy” realizowanego przez Przedszkole Miejskie nr 1 „Tęczowa Jedyneźka” w Rawie Mazowieckiej. Ich przebieg oraz efekty zostały szczegółowo opisane w sprawozdaniu za 2017 rok.

W 2018 roku została zakończona realizacja kolejnych trzech projektów podstawowych: „Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni” realizowanego przez Stowarzyszenie Rawski Uniwersytet Trzeciego Wieku, „Rawa Gra dla Wszystkich” realizowanego przez Stowarzyszenie TOPORY oraz „Pomóż Innym i Sobie” realizowanego przez Fundację „Obudźmy Nadzieję”. Przedsięwzięcia szczegółowo opisano w sprawozdaniu za 2018 rok.

W 2019 roku została zakończona realizacja następujących dwóch projektów podstawowych: „Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych” realizowanego przez Miasto Rawa Mazowiecka oraz „Program Aktywizacja i Integracja”. Realizatorem Programu było Miasto Rawa Mazowiecka i Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej w zakresie prac społecznie użytecznych oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej i Młodzieżowe Centrum Kariery OHP w Rawie Mazowieckiej Łódzkiej Wojewódzkiej Komendy OHP w Łodzi w zakresie aktywnej integracji. Ich realizacja została szczegółowo opisana w sprawozdaniu za 2019 rok.

Jednym z projektów, których realizacja została zakończona w roku 2019, jest projekt pn. „Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych” (RCOP). Centrum powstało i funkcjonuje do dzisiaj. Od 2020 r. mieści się w Dziennym Domu Seniora przy ul. Warszawskiej. W 2022 roku odbyły się następujące szkolenia i spotkania informacyjne przeznaczone dla przedstawicieli organizacji pozarządowych:

- w styczniu i lutym - spotkania w ramach webinarium poświęconych zagadnieniom podatkowo-finansowym związanym z Polskim Ładem pn. Oswajamy Polski Ład;
- 10 marca - szkolenie pn. „Projekty, które wygrywają”;
- 20 czerwca - Forum Liderów Ekonomii Społecznej, zorganizowane pod hasłem "Kto, jeśli nie my!";
- 6 października - warsztaty z wykorzystania w pracy bezpłatnego programu graficznego Canva;
- 9 listopada – spotkanie informacyjno-szkoleniowe, na którym omówiono możliwości finansowania projektów oraz podstawy prawne działalności organizacji pozarządowych;
- 1 grudnia - szkolenie z pozyskiwania środków na rozwój działalności.

W 2021 roku została zakończona realizacja trzech projektów podstawowych: „Szkoła twórczych umysłów” – rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej (zgodne z celami projektu pn. Wykluczamy Wykluczenie – Wysoka Jakość Edukacji wskazanego w LPRMRM 2025) realizowanego przez Szkołę Podstawową nr 2, „Rawscy Skauci jak Zawisza” realizowanego przez Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „Zawisza” oraz „Bycie EKO Się Opłaca” realizowanego przez Świetlicę Środowiskową im. Bł. Edmunda Bojanowskiego.

II Projekty zrealizowane w obecnym okresie sprawozdawczym

W 2022 r. została zakończona realizacja projektu podstawowego **”Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka”**, składającego się z czterech zadań. Projekt otrzymał dofinansowanie w ramach RPO WŁ na lata 2014-2020, a zadanie dotyczące rewaloryzacji parku - dodatkowo z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

Zadania projektu:

a. Adaptacja i rozbudowa zabytkowych jatek w celu nadania nowej funkcji społecznej, w tym kulturalnej

Zadanie zostało zakończone w 2020 roku. W ramach jego realizacji budynek został poddany kompleksowym pracom remontowym i konserwatorskim, a także rozbudowie. Powierzchnia budynku powiększyła się dzięki rozbudowie obiektu o nowy budynek, który jest kubaturą i kształtem zbliżony do starego. Nowa część została połączona z zabytkową szklanym łącznikiem. Przebudowany obiekt jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Przeprowadzone prace pozwoliły na zmianę charakteru budynku z handlowego na kulturalny. Wyremontowany i rozbudowany budynek stał się częścią rawskiego muzeum, wzbogacając i uatrakcyjniając ofertę tej placówki. Dzięki nowemu obiektowi zwiększyła się też powierzchnia magazynowa i wystawienniczo - warsztatowa.

b. *Przebudowa i remont zabytkowego Muzeum Ziemi Rawskiej wraz z zagospodarowaniem otoczenia*

Zadanie zostało zrealizowane w 2017 roku (protokół odbioru prac), natomiast otwarcie placówki po remoncie odbyło się w kwietniu 2018 roku. W budynku muzeum przeprowadzono generalny remont, przystosowując go jednocześnie do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Dawny budynek gospodarczy został gruntownie wyremontowany i przystosowany do przechowywania eksponatów. Zostało też zakupione nowe wyposażenie sal wystawienniczych, które podkreśla walory prezentowanej ekspozycji. Jako ekspozycje stałe przedstawiono wystawy prezentujące zbiory działu etnograficznego oraz numizmatycznego muzeum. Są to: „Wnętrze izby rawskiej z początku XX wieku” i „Gabinet numizmatyczny”.

c. *Rewaloryzacja zabytkowego Parku Miejskiego*

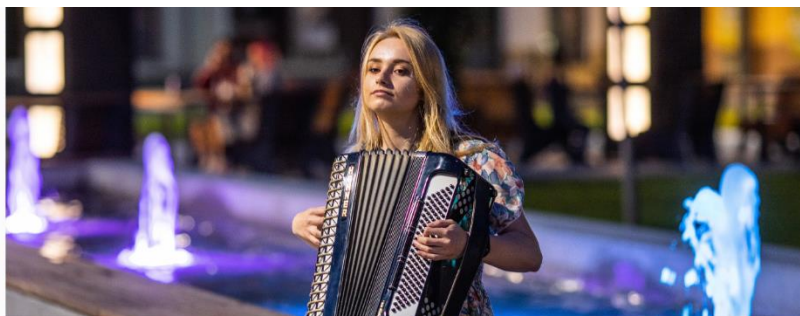
Zadanie zostało zrealizowane w 2018 roku i miało charakter kompleksowy. Objęło swym zakresem zieleni, małą architekturę, ciągi komunikacyjne i system oświetleniowy. W parku pojawiła się też toaleta oraz instalacja monitoringu. Wytyczając przebieg alejek, zwrócono uwagę, aby wpisywał się on w zabytkowy układ kompozycyjny parku nawiązujący do modernizmu międzywojennego. Alejki parkowe otrzymały nawierzchnię naturalną, a nawierzchnię asfaltową zastąpiono kostką bazaltową. Wzdłuż rzeki Rawki poprowadzono ścieżkę rowerową, która jest kontynuacją ścieżki biegnącej od zalewu Tatar. Jej przedłużeniem jest obecnie ścieżka łącząca park z osiedlem Zamkowa Wola. Pracami renowacyjnym poddano pochodzący z lat 30. XX wieku drewniany mostek. Przeprowadzono także skrupulatny przegląd drzewostanu w parku. Usunięto chore i zagrażające bezpieczeństwu drzewa i zastąpiono je 258 nowymi nasadzeniami. Założono nowe trawniki, wykonano nowe nasadzenia roślinne - 50 000 krzewów i bylin. Zadbano o to, aby zapewnić dostęp do parku również osobom z niepełnosprawnością, a dla dzieci przygotowano nowy plac zabaw. Prace w parku zakończono w listopadzie 2018 r.

d. *Zagospodarowanie przestrzeni publicznej Rynku Starego Miasta oraz obszaru staromiejskiego – ostatnie zadanie projektu, zakończone w 2022 r.*

Inwestycja prowadzona była w centrum miasta, na obszarze blisko 3 ha. Zakres robót był szeroki. Wykonano prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane, prace związane z energooszczędnym oświetleniem (w tym słupy oświetleniowe o funkcji wystawienniczej), prace budowlane związane z przebudową dróg lokalnych z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. wiaty rowerowe, wiaty przystankowe) oraz przebudową ciągów pieszych i pieszo-rowerowych, prace związane z zagospodarowaniem terenów rekreacji i terenów zielonych, montażem obiektów małej architektury (m.in. fontanna, ławki, rzeźby) oraz instalacją monitoringu. Infrastruktura w centrum miasta została przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Dodatkowo, korzystając ze środków zewnętrznych, przebudowane zostały ulice: Miła, Kościuszki, Krzywe Koło, Ks. Skorupki.

Na rewitalizowanym obszarze powstała strefa ruchu uspokojonego, podnosząca bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, obniżająca zarazem poziom hałasu i niskiej emisji w zabytkowej części miasta. Strefa ruchu uspokojonego sprzyja jednocześnie odpoczynkowi i rekreacji, zachęca do rozwoju usług i handlu. Zrewitalizowana przestrzeń otwiera przed podmiotami z wielu branż możliwości rozwoju bądź podejmowania nowych działań.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ RYNKU STAREGO MIASTA ORAZ OBSZARU STAROMIEJSKIEGO

RAWA
MAZOWIECKA

OSTATNIE ZADANIE PROJEKTU "REWITALIZACJA
MIASTA RAWA MAZOWIECKA"

foto. Foto Milejka

Realizacja tego zadania wzbogaciła też historię Rawy o cenne fakty i znaleziska. Projekt realizowany był w historycznej części Rawy i podczas prac budowlanych natrafiono na przedmioty i zabudowania sprzed kilku wieków. Nadzór i prace archeologów oraz analizy i badania historyków bez wątpienia rzucają nowe światło m.in. na początki miasta lokacyjnego w Rawie i jego znaczenie w późniejszych epokach. Jest to kolejny powód do dumy dla mieszkańców jednego z najstarszych miast na Mazowszu i gratka dla turystów.

Wskaźniki dla zadania: **Zagospodarowanie przestrzeni publicznej Rynku Starego Miasta oraz obszaru staromiejskiego** osiągnięte w 2022 roku:

Wskaźniki		
Wskaźniki produktu	Zakładane wartości	Osiągnięte wartości
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	2,75 ha	2,75 ha
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	9268 m ²	9268 m ²
Długość przebudowanych dróg gminnych	1,17 km	1,17 km

Postęp finansowy:

Nazwa projektu	Suma kosztów realizacji w okresie sprawozdawczym	Wysokość środków z podziałem na źródła finansowania		
		Źródło finansowania	Planowane środki na realizację zadania	Środki poniesione w okresie sprawozdawczym
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej Rynku Starego Miasta oraz obszaru staromiejskiego	9 665 365,44 zł	RPO Wł na lata 2014-2020	5 401 550,00 zł	5 501 794,72 zł
		Budżet Miasta	4 608 450,00 zł	4 163 570,72 zł

Realizacja zadania polegającego na zagospodarowaniu przestrzeni publicznej Rynku Starego Miasta w 2022 roku zakończyła jednocześnie cały projekt pn. „Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka”.

Było to najbardziej skomplikowane i kosztowne przedsięwzięcie wśród wszystkich projektów realizowanych w ramach LPRRM i jedna z najważniejszych inwestycji w mieście po 1990 r. Przygotowania do projektu rozpoczęły się ponad dekadę wcześniej. Jako kompleksowe przedsięwzięcie w pełni wpisuje się w ideę rewitalizacji ujętą w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji i w Wytyczne w zakresie rewitalizacji (...) Ministra Rozwoju z 2016 r.

Swoim zakresem inwestycja objęła sferę przestrzenną, środowiskową, społeczną, techniczną. Oddziałuje także na sferę gospodarczą. Projekt prowadzony był w historycznym centrum miasta, w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej. Tym samym Rawa zyskała Nowe Serce Starego Miasta. Stało się ono jego wizytówką. Ukończony projekt wydobywa walory historyczne, kulturowe Rawy Mazowieckiej jako jednej ze stolic historycznych ziem, wchodzących w skład dzisiejszego województwa łódzkiego. Stwarza też ramy i potencjał do turystycznego i promocyjnego rozwoju naszego miasta uznawanego za ośrodek „o najwyższych walorach urbanistycznych o genezie średniowiecznej”. Właśnie w ten sposób Rawa Mazowiecka pozycjonowana jest w aktualnie obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.¹

Oficjalne zakończenie projektu rewitalizacji centrum miasta nastąpiło w formie plenerowego wydarzenia pn. „Popołudnie z J.Ch. Paskiem”. Jego uczestnicy mieli okazję odbyć podróż w czasie, przenieść się w minione epoki i poznać smak, i urok życia w dawnej Rawie. Była to też okazja do wspólnego spędzenia czasu, wspólnej zabawy, integracji oraz poznania nowych funkcji i możliwości w wymiarze społecznym i gospodarczym, które daje zrewitalizowana

¹ Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, s. 40
Sprawozdanie za 2022 rok z realizacji LPR Miasta Rawa Mazowiecka

przestrzeń i zrewitalizowane zabytki. Uzupełnieniem tego działania było również przygotowanie i realizacja materiału filmowego podsumowującego całe przedsięwzięcie oraz wydanie folderu. Wykonano je w ramach projektu rewitalizacyjnego z udziałem dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. Film „Nowe Serce Starego Miasta. Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka” dostępny jest na oficjalnym kanale YouTube rawskiego ratusza oraz na stronie internetowej miasta www.rawamazowiecka.pl

III Projekty w trakcie realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji

W 2022 roku w realizacji znajdował się jeden projekt z listy projektów podstawowych - „Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych”.

Lp	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Szacowany koszt projektu	Cele projektu
1	Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych	Gmina Miasto Rawa Mazowiecka	50 000,00 zł	Główny cel to stworzenie sprzyjających warunków mieszkaniowych poprzez opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu wsparcia dla poprawy warunków mieszkaniowych

Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych

W ramach działań prowadzonych w 2022 roku były dostępne finansowe i pozafinansowe instrumenty pomocowe, realizowane w ramach projektu:

- Uchwała w zakresie niższej stawki za zajęcie pasa drogowego w przypadku remontu elewacji (uchwała Nr XIV/109/19 Rady Miasta Rawa Mazowiecka z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie ustalenia stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg gminnych - Dz. Urzędowy Woj. Łódzkiego z dnia 16 stycznia 2020 r. poz. 261) – w 2022 r. nikt nie skorzystał z obniżenia stawki;
- Trzecia edycja konkursu na najładniejszą elewację – w październiku 2022 r. wpłynęło 6 zgłoszeń udziału w konkursie. W grudniu komisja konkursowa przyznała 3 nagrody oraz 3 wyróżnienia;
- Dotacje na zabytki, o które mogą wnioskować do Miasta Rawa Mazowiecka właściciele budynków wpisanych do rejestru zabytków. Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków Miasta Rawa Mazowiecka określone zostały w uchwale nr XLVIII/360/10 Rady Miasta Rawa Mazowiecka z dnia 30 czerwca 2010 r. – w 2022 r. z budżetu Miasta nie zostały udzielone dotacje;

- Poradnik dla mieszkańców dotyczący możliwości wsparcia poprawy jakości zasobów mieszkaniowych, w szczególności z obszaru rewitalizacji miasta Rawa Mazowiecka, który był aktualizowany na bieżąco;
- Realizacja uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu nr 4, który zawiera ustalenia dotyczące kolorystyki elewacji (uchwała nr XXII/175/20 Rady Miasta Rawa Mazowiecka z dnia 24 września 2020 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rawa Mazowiecka, obręb ewidencyjny Nr 4 – Dz. Urzędowy Woj. Łódzkiego z dnia 20 października 2020 r. poz. 5554).

Wskaźniki osiągnięte w 2022 roku:

Wskaźniki		
Wskaźniki produktu	Zakładane wartości w 2022 roku	Osiągnięte wartości w 2022 roku
Przygotowanie kompleksowej diagnozy, analizy dotychczasowych praktyk i kierunków działania zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych	0	0
Liczba konsultacji społecznych mających na celu poinformowanie o systemie i instrumentach wsparcia	0	0
Liczba aktów wykonawczych prawa miejscowego, wprowadzających instrumenty wsparcia finansowego i organizacyjnego	0	0
Wskaźniki rezultatu	Zakładane wartości	Osiągnięte wartości
Liczba osób/podmiotów, które skorzystały z instrumentów wsparcia finansowego i organizacyjnego	2	6

Postęp finansowy:

Nazwa projektu	Suma kosztów realizacji w okresie sprawozdawczym	Wysokość środków z podziałem na źródła finansowania		
		Źródła finansowania	Planowane środki na realizację zadania	Środki poniesione w okresie sprawozdawczym

Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych	61 295,20 zł	Budżet Miasta Rawa Mazowiecka	111 000,00 zł	61 295,20 zł
--	--------------	-------------------------------	---------------	--------------

III Projekty uzupełniające

Projekty, które nie są wpisane na listę projektów podstawowych, a były realizowane lub zakończone w okresie sprawozdawczym i wpisują się w cele wymienione w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

1. Rozwój infrastruktury pomocy społecznej

a. *Dzienny Dom Seniora*

Dzienny Dom Seniora, znajdujący się przy ulicy Warszawskiej 12, został otwarty w styczniu 2019 roku i jest prowadzony w ramach struktur Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej. Zadanie zostało dofinansowane ze środków otrzymanych z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecna nazwa to Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej) w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020.

b. *Centrum opiekuńczo-mieszkalne w Rawie Mazowieckiej*

Placówka będzie przeznaczona dla osób dorosłych z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Ze wsparcia centrum będzie mogło skorzystać 20 osób, w przypadku 11 osób będzie to wsparcie w formie pobytu dziennego, natomiast dla 9 osób – całodobowego. Udzielone dofinansowanie w kwocie 3 055 520 zł pochodzi ze środków Funduszu Solidarnościowego w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Centra opiekuńczo-mieszkalne”. W 2022 r. rozpoczęto prace budowlane.

2. Rozwój usług placówek wsparcia dziennego oraz innych alternatywnych form opieki dla dzieci i młodzieży

a. *Świetlica Środowiskowa im. Bł. Edmunda Bojanowskiego* w Rawie Mazowieckiej prowadziła całoroczne działania skierowane do dzieci i młodzieży m.in. pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych z obszaru rewitalizacji. Ponadto, w ramach realizacji programu opiekuńczo-wychowawczego, zorganizowano m.in. następujące wydarzenia:

- akcja „Zima z Przymierzakami” polegająca na organizacji zajęć podczas ferii zimowych. W okresie od 14 do 18 lutego opieką objęto 63 dzieci, w okresie od 21 do 25 lutego - 67 dzieci;

- akcja „Lato z Przymierzakami” - w okresie od 27 czerwca do 29 lipca zorganizowano 5 wyjazdów jednodniowych. Z oferty świetlicy skorzystało 137 dzieci, w tym grupa dzieci z Ukrainy;
- 6 rodzinnych spotkań warsztatowych poświęconych wykonywaniu prac z wykorzystaniem różnych technik zdobniczych, m.in. decoupage, scapowanie, malowanie na tkaninie;
- pomoc edukacyjna i łagodzenie kryzysów szkolnych polegające m.in. na codziennej pomocy w odrabianiu pracy domowej i motywowaniu do samodzielnej pracy;
- uroczyste spotkanie wigilijne, podczas którego wręczono paczki świąteczne dla dzieci ufundowane przez Burmistrza Miasta Rawa Mazowiecka i Wójta Gminy Rawa Mazowiecka.

b. Przedszkole Miejskie nr 1

W ramach realizacji programu wieloletniego dotyczącego promocji zdrowia, w 2022 roku rozpoczęto realizację zadania „Zdrowie a środowisko”. W przedszkolu był ponadto realizowany Program Profilaktyczny Państwowej Inspekcji Sanitarnej (realizowany we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną) pod nazwą „Czyste powietrze wokół nas”, którego głównym celem jest ochrona dzieci przed szkodliwym wpływem biernego palenia. W przedszkolu były realizowane projekty o tematyce ekologicznej, takie jak „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”, „Z darami natury świat nie jest ponury”, „Gramy w zielone” czy „Mała fabryka eksperymentów”. Oprócz programów o tematyce ekologicznej i zdrowotnej w przedszkolu były ponadto wdrażane programy o charakterze edukacyjnym, np. „Mały miś w świecie wielkiej literatury”, „Wróbelka Elemelka poznajemy, z nim przygody dzielić chcemy”, „Oto Hałabała, zna go Polska cała” „Nauczyciel i przedszkolak w świecie TIK”. Dzieci wzięły też udział w Międzynarodowym Tygodniu Kodowania „CODE WEEK” oraz w ogólnopolskim programie „Uczymy dzieci programować”. W przedszkolu odbywały się także konkursy fotograficzne, plastyczne oraz realizacja projektów patriotycznych, np. „Małe i duże przedszkolaków po Polsce podróże”, „Z polskimi legendami przez Polskę”, a także działania o charakterze artystycznym w ramach akcji MEN „Razem dla Niepodległej”. Przedszkole organizowało ponadto akcje charytatywne, m.in. „Paka dla psiaka”, „Szlachetna Paczka”, „Góra Grosza”.

3. Rozwój wyposażenia medycznego niezbędnego do udzielania świadczeń medycznych Dofinansowanie Ochotniczej Straży Pożarnej

Ochotnicza Straż Pożarna w Rawie Mazowieckiej otrzymała z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego dofinansowanie w wysokości 18 054.00 zł na realizację zadania publicznego pn. "Zwiększenie potencjału ratowniczego Ochotniczej Straży Pożarnej w Rawie Mazowieckiej". Środki zostały przeznaczone na zakup następującego sprzętu i wyposażenia osobistego strażaków: przenośnego zbiornika na wodę, 2 kompletów ubrania specjalnego oraz 2 par butów specjalnych.

4. Działania w zakresie wymiany lub renowacji źródeł ciepła, rozbudowy systemów zaopatrzenia w ciepło

Program „Czyste Powietrze”

Program „Czyste Powietrze” dotyczy wymiany starych pieców na paliwo stałe oraz poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych i jest skierowany do osób fizycznych będących właścicielami domów jednorodzinnych, m.in. z obszaru rewitalizacji. Na podstawie aneksu do porozumienia z WFOŚiGW w Łodzi, zawartego 28 czerwca 2021 roku, na terenie Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka działa punkt konsultacyjno-informacyjny programu „Czyste Powietrze”, w którym udzielane są szczegółowe informacje na temat programu. Mieszkańcy, których budynki są usytuowane w granicach administracyjnych miasta Rawa Mazowiecka, mogą także uzyskać pomoc w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność, a wnioski o dofinansowanie mogą składać w Urzędzie Miasta Rawa Mazowiecka. Za pośrednictwem urzędu w 2022 roku zostało złożone do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi 37 wniosków o dofinansowanie oraz 33 wnioski o płatność. Informacje na temat programu były przekazywane podczas spotkań z mieszkańcami, jak również umieszczane w skrzynkach pocztowych.

5. Działania prowadzące do przywrócenia lub nadania obiektom nowych funkcji społecznych lub gospodarczych

a. Wydarzenia w zrewitalizowanej przestrzeni publicznej

Koncerty w altanie parkowej

Altana znajdująca się w zabytkowym parku miejskim, stanowi ciekawy i charakterystyczny element architektoniczny. Coraz częściej wykorzystywana jest też do organizacji koncertów i działań towarzyszących. Podejmowane inicjatywy nawiązują do czasów z minionych dziesięcioleci, kiedy park i altana były miejscem spotkań mieszkańców, loterii fantowych i innych przedsięwzięć integrujących lokalną społeczność.

W 2022 roku, w miesiącach wakacyjnych, odbyły się następujące wydarzenia:

- 12 czerwca - polsko-ukraińskie wydarzenie muzyczne pt. „Rawa dla Ukrainy, Ukraini rawianom”: występ uzdolnionych artystycznie dzieci z Ukrainy, które mieszkają w naszym mieście, połączony z kiermaszem prac artystycznych, jak również koncert ukraińskiego zespołu B&B Project. Koncert był zrealizowany w ramach projektu finansowanego z miejskiego Budżetu Obywatelskiego;
- 18 czerwca - koncert finałowy uczniów Prywatnej Szkoły Muzyki MonoArt;
- 16 lipca - koncert zespołu STARLESS;

- 23 lipca - Ogólnopolski Festiwal Rawa Gra Szanty, w programie którego znalazły się: koncert, gra miejska, pokaz tańca, strefa gastronomiczna, stoiska organizacji pozarządowych, animacje dla dzieci i dorosłych.

Wydarzenia na Placu Piłsudskiego

Główne place w zrewitalizowanym centrum Rawy stwarzają wiele możliwości organizacji przedsięwzięć okolicznościowych, rekreacyjnych, podkreślających historyczne walory miasta i jego długą, bogatą przeszłość. Te z kolei wzmacniają funkcje reprezentacyjne, społeczne i gospodarcze przestrzeni. W drugiej połowie 2022 r., na Placu Piłsudskiego zostały zorganizowane m.in. : „Popołudnie z J.Ch. Paskiem”, Bookcrossing – wymieńmy się książkami, plener malarski dla młodzieży „Rawskie Impresje”, Narodowe Czytanie „Ballady i romanse”, Jarmark Bożonarodzeniowy.

W działania animujące przestrzeń publiczną w centrum miasta zaangażowane jest przede wszystkim Miasto Rawa Mazowiecka, jego jednostki organizacyjne i organizacje pozarządowe. Niemniej jest to miejsce otwarte dla inicjatyw innych podmiotów, wpisujących się w charakter przestrzeni i stworzone możliwości infrastrukturalne.

b. Otwarcie Ogrodu Dialogu

W sąsiedztwie zrewitalizowanego kompleksu obiektów barokowych parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP powstał w 2022 roku Ogród Dialogu. Ogród jest efektem projektu pn. „Szlakiem dziedzictwa Gminy Rawa Mazowiecka” przygotowanego wspólnie przez Gminę Rawa Mazowiecka i Parafię pw. Niepokalanego Poczęcia NMP. Projekt, propagując tradycje patriotyczne, religijne i ludowe oraz ekologię, ma łączyć ludzi i pobudzać do duchowego rozwoju. Jednym z głównych elementów projektu jest składająca się z 15 kapliczek „Droga Krzyżowa Narodu Polskiego”. Drugim ważnym elementem Ogrodu Dialogu jest Krąg Pokoju inspirowany kamiennym różańcem umieszczonym przy grobie bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Warszawie. Ponadto, w Ogrodzie znajdują się m.in. kopia Groty z Lourdes oraz kapliczka Matki Bożej Fatimskiej. Doskonałym miejscem do rekreacji i spotkań są: budynek wystawienniczo-magazynowy oraz grillowy, plac zabaw, boisko i scena. Ogród został także wzbogacony o takie atrakcyjne elementy jak oczko wodne, woliera z pawiami oraz ławki multimedialne z nagraniami o tematyce historycznej, modlitwami i refleksyjną muzyką.

6. Działania inwestycyjne w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej, funkcjonalnie powiązanej z obiektami poddawanych rewitalizacji, w tym tworzenie lub modernizacja miejsc rekreacji i terenów zielonych

Modernizacja przejść dla pieszych

W 2022 r. Miasto uzyskało dofinansowanie na przebudowę i budowę kilku przejść dla pieszych ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Na obszarze rewitalizacji dofinansowanie objęło przejścia na ulicy Łowickiej, Kolejowej (3 przejścia) oraz na skrzyżowaniu ulic: Warszawska - Ks. Skorupki, Ks. Skorupki - Ziemowita, Krzywe Koło – Łowicka.

W 2022 roku w ramach przebudowy i budowy tych przejść wykonano nowe oznakowanie pionowe i poziome przejść, wykonano nowe oświetlenie, remont nawierzchni asfaltowej jezdni oraz nawierzchni chodników w obszarze oddziaływania przejść.

Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka – przedmiotem badań i opracowań naukowych
Proces rewitalizacji, ze względu na swój kompleksowy i komplementarny charakter, wciąż stanowi wyzwanie dla wielu samorządów, zwłaszcza tych z kategorii małych i średnich. Rawski lokalny program rewitalizacji był pierwszym w województwie pozytywnie zweryfikowanym przez zarząd województwa łódzkiego. Od tego czasu upłynęło kilka lat, wykorzystanych przez nas na konsekwentną realizację zapisanych w programie projektów. Działania Miasta oraz innych podmiotów – uczestników procesu, przynoszą zauważalne efekty, a rawski model rewitalizacji staje się przedmiotem zainteresowań studentów i pracowników akademickich.

W dniu 13 grudnia 2022 r. Zarząd Województwa Łódzkiego przyznał nagrody Marszałka Województwa Łódzkiego za najlepsze rozprawy i prace tematycznie związane z województwem łódzkim w 2022 roku.

Nagrodę otrzymał m.in. pan Hubert Wójcicki za pracę licencjacką **„Rewitalizacja jako narzędzie ochrony dziedzictwa kulturowego. Przykład Rawy Mazowieckiej”**. Praca została napisana pod kierunkiem dr Ewy Boryczki. Pan Hubert Wójcicki jest studentem II roku uzupełniających studiów magisterskich na kierunku Gospodarka Przestrzenna na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym. Jest także absolwentem interdyscyplinarnego kierunku EkoMiasto na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska oraz Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Działa aktywnie w SKN Spatium oraz redakcji jego magazynu.

Natomiast promotorka nagrodzonej pracy, dr Ewa Boryczka, jest także autorką artykułu opublikowanego pod koniec ubiegłego roku, a opartego o rawskie doświadczenia: „Problems and Challenges Involved in Using Integrated Urban Development Planning Tools. Example of a Development Strategy and Revitalisation Programmes”, *Studia Ecologiae et Bioethicae*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa, 2022 (Problemy i wyzwania związane z wykorzystaniem narzędzi zintegrowanego planowania rozwoju miast. Przykład strategii rozwoju i programów rewitalizacji).

W przygotowaniu jest kolejny artykuł autorstwa dr Ewy Boryczki i Huberta Wójcickiego: **„Endogeniczny potencjał rozwoju miasta w procesach rewitalizacji – przykład dziedzictwa kulturowego Rawy Mazowieckiej”**. Materiał ukaże się w tym roku.

IV Podsumowanie sprawozdania

Po sześciu latach wdrażania procesu rewitalizacji zostało zakończonych 11 z 12 **podstawowych projektów** rewitalizacyjnych:

- Rozwój Usług Wspierania Rodziny
- W „Tęczowej Jedyńeczce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy
- Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni
- Rawa Gra dla Wszystkich
- Pomóż Innym i Sobie
- Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych
- Program Aktywizacja i Integracja
- „Szkoła twórczych umysłów” – rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej (zgodne z celami projektu pn. Wykluczamy Wykluczenie – Wysoka Jakość Edukacji wskazanego w LPRMRM 2025)
- Rawscy Skauci jak Zawisza
- Bycie EKO Się Opłaca
- Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka, projekt składający się z czterech zadań, których realizację zakończono.

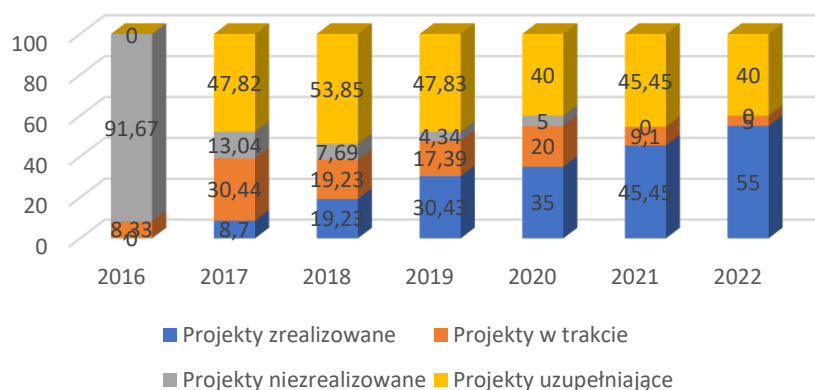
Obecnie, w trakcie realizacji jest ostatni projekt: Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych.

Oprócz projektów podstawowych, realizowane są także **projekty uzupełniające**, które wpisują się w założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. W 2022 roku było realizowanych 8 takich projektów.

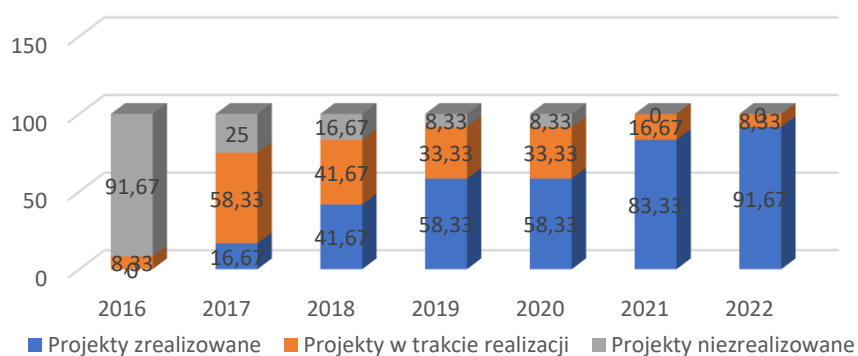
Pierwszy wykres przedstawia stopień realizacji projektów w odniesieniu do wszystkich realizowanych projektów - podstawowych i uzupełniających. W drugim wykresie odniesiono się tylko do projektów podstawowych.

Procentowy układ realizacji projektów w poszczególnych latach

Procentowy układ realizacji projektów w poszczególnych latach

Działania prowadzone na terenie miasta, w ramach procesu rewitalizacji, są na bieżąco konsultowane z członkami Zespołu Zadaniowego oraz Zespołu Konsultacyjnego do spraw Rewitalizacji. Informacje dla mieszkańców są publikowane na stronie internetowej Miasta Rawa Mazowiecka w zakładce poświęconej tematyce rewitalizacji.